

buitenschoolse opvang

Groeien Doe Je Samen!

voor het speciaal basisonderwijs

Pedagogisch beleidsplan 2023

Versie 3.1

Ik ben Manou Pardon en speel in met mijn dienstverlening; zorgen voor kinderen en het ontzorgen van ouders. Onze samenleving wordt gekenmerkt door een groot aantal mogelijkheden tot ontplooiing, BSO Groeien Doe Je Samen! wil ouders ondersteunen bij het combineren bij werk/studie en zorg voor hun kinderen zodat ouders zich ook optimaal kunnen ontplooiën.

Voor wie is BSO Groeien Doe Je Samen!

Wij zijn een BSO voor kinderen binnen de school *het Avontuur*, Speciaal Basis Onderwijs. Kinderen die naar de BSO Groeien Doe Je Samen! komen, hebben net wat extra zorg en aandacht nodig. Niet bij alle kinderen gaat opgroeien vanzelf of verloopt de ontwikkeling zoals verwacht. Sommige kinderen vinden het moeilijk om contact te leggen of te onderhouden met andere kinderen. Of vertonen dwars en koppig gedrag, hebben geen besef van regels en reageren niet (zichtbaar) op correctie of beloning. De problematiek die voorkomt bij kinderen op BSO Groeien Doe Je Samen! is bijvoorbeeld autisme, ADHD, leerachterstanden of een taalontwikkelingsstoornis. Een plek binnen de reguliere opvang is dan niet altijd wenselijk of mogelijk. BSO Groeien Doe Je Samen! is een fijn en passend alternatief. Een veilige plek waar uw kind zich op eigen tempo en eigen wijze kan ontwikkelen en zijn talenten kan ontdekken.

Het doel binnen de BSO is om op een leuke en zinvolle manier vrije tijd te besteden, en de sociaal emotionele vaardigheden van de kinderen te vergroten. Tevens kunnen door deze laagdrempelige vorm van hulpverlening ernstigere problemen en intensievere vormen van hulp worden voorkomen.

Bij BSO Groeien Doe Je Samen! kunnen maximaal twintig kinderen per dag opgevangen worden. De BSO biedt opvang aan kinderen in de leeftijd tussen vier en dertien jaar. Op woensdag zijn we gesloten.

Met het pedagogisch beleid Buitenschoolse Opvang (BSO) willen wij richting geven aan het handelen van de pedagogisch medewerkers in het belang van het welbevinden van het kind dat de vestiging Groeien Doe Je Samen! voor Buitenschoolse Opvang bezoekt.

Het pedagogische beleidsplan is opgesteld om de volgende redenen:

- Het is een leidraad voor de pedagogische medewerkers en biedt houvast bij hun dagelijkse omgang met de kinderen. Zo nodig kunnen medewerkers worden aangesproken op hun handelen.
- Het informeert ouders van kinderen die de BSO (gaan) bezoeken over onze werkwijze en de omgang met de kinderen.
- Andere betrokkenen (bijvoorbeeld gemeente, GGD) kunnen inzicht krijgen in onze pedagogische werkwijze.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	1
Hoofdstuk 1: Groeien Doe Je Samen!	4
1.1 Groeien Doe Je Samen!	4
1.2 Visie	5
Hoofdstuk 2: Kinderen laten groeien vanuit basisveiligheid, vertrouwen en kennis	6
2.1 Emotionele veiligheid	6
2.1.1. Structuur en grenzen stellen	6
2.1.2 Sensitieve responsiviteit	8
2.1.3 Respect voor de autonomie	9
2.1.4 Praten en uitleggen	10
2.1.5 Mentorschap	10
2.1.6 Wennen	11
2.2 Persoonlijke ontwikkeling	12
2.2.1 Motorische vaardigheden	12
2.2.2 Creatieve vaardigheden	12
2.2.3 Cognitieve vaardigheden	13
2.2.4 Taalvaardigheden	14
2.2.5 Activiteiten bij Groeien Doe Je Samen!	14
2.2.6 Ontwikkelingsstimulering	14
2.3 Sociale ontwikkeling	15
2.3.1 Samenspel	16
2.3.2 Conflicten in het samenspel	16
2.3.3 Interactie kinderen onderling stimuleren	17
2.4 Waarden en normen	18
2.5 Waarnemen van de ontwikkeling	20
2.5.1 Observeren, oudergesprekken en omgaan met bijzonderheden	20
Hoofdstuk 3: Praktische informatie	21
3.1 Stamgroepen	21
3.1.2 Verlaten van de stamgroep	21
3.2 Dagindeling	22
3.2.1 Dagindeling	22
3.3 Diensten, extra dagen en ruildagen	22
3.4 Openingstijden en sluitingsdagen	22
3.5 Oudercommissie	23

3.6 Klachten	23
Hoofdstuk 4: wet kinderopvang	0
4.1 Drie uurs regeling.....	0
4.2 Inzet stagiaires en vrijwilligers	1
4.2.1 Stagiaires:	1
4.3 personeel en Ondersteuning andere volwassenen	3
4.3.1 Pedagogisch medewerkers.....	3
4.3.2 Pedagogisch beleidsmedewerker en coach.....	3
4.3.3 Leidinggevende	3
4.4 Beroepskracht kind ratio	4
4.5 Beleid veiligheid en gezondheid.....	4
4.5.1 Achterwachtregeling.....	4

HOOFDSTUK 1: GROEIEN DOE JE SAMEN!

1.1 GROEIEN DOE JE SAMEN!

De eerste stap die we hebben gezet bij het opstellen van het pedagogisch beleidsplan is het bedenken welke waarden voor ons als team en voor de ouders belangrijk zijn om met elkaar uit te dragen naar de leerlingen en elkaar. De kernwaarden zijn respect, veiligheid en verantwoordelijkheid geworden.

Op BSO Groeien Doe Je Samen! hanteren wij het Post Behaviour System (PBS), de school maakt hier ook gebruik van en hierdoor is het voor de kinderen duidelijk wat er van hen verwacht wordt. Het PBS wordt in paragraaf 2.1.3 uitgebreid besproken.

Groeien Doe Je Samen! wil kwalitatieve goede en verantwoorde kinderopvang bieden: "kinderopvang die bijdraagt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige omgeving".

De vier pedagogische opvoedingsdoelen die in de Wet kinderopvang genoemd worden, zijn het uitgangspunt bij het opstellen van dit pedagogisch beleidsplan. De vier pedagogische basisdoelen zijn:

1. Het aanbieden aan kinderen van een gevoel van - emotionele – veiligheid.
2. Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van persoonlijke competentie.
3. Het bieden van gelegenheid tot het ontwikkelen van sociale competentie.
4. Het bieden van de kans om zich waarden en normen eigen te maken.

Daarnaast hebben we nog een aantal uitgangspunten en doelstellingen op de BSO, deze vormen de basis voor de inhoud van het programma en het professioneel handelen van de pedagogisch medewerkers. Onze uitgangspunten zijn:

- Vrije tijd: spelen staat centraal in de vrije tijd van het kind. Er wordt gewerkt volgens een vaste structuur. Dit houdt in dat er duidelijkheid en voorspelbaarheid over de dag en invulling wordt gegeven.
- Mede-opvoeden: begeleiden van kinderen gedurende een aantal dagdelen per week; betekent ook deel uitmaken van de opvoeding, in samenspraak met ouders. De BSO biedt onderdak, zorg, bescherming, gezelligheid en persoonlijke aandacht voor ieder kind.
- Inspraak: kinderen hebben een actieve inbreng bij het bedenken van het programma.
- Continuïteit: kinderen en ouders moeten op de BSO kunnen rekenen op een 'tweede thuis'.
- Geschoolde leiding: behandelen en begeleiden van kinderen bij vrijetijdsactiviteiten in groepsverband is een beroep.

Onze doelstellingen zijn:

1. De BSO beantwoordt de vraag naar buitenschoolse opvang/begeleiding voor kinderen met een hulpvraag die door de regulier opvangmogelijkheden niet worden bereikt.
2. Door tijdig in te grijpen via deze vorm van laagdrempelige vrijetijdsbegeleiding worden ernstiger problemen voorkomen.
3. De BSO levert een bijdrage aan het vergroten van de sociale en emotionele vaardigheden van kinderen en ouders.
4. De BSO biedt gestructureerde vrije tijd.
5. De BSO richt zich op de wensen en vragen van ouders en hun kinderen.
6. De BSO is er voor kinderen van werkende en studerende ouders.
7. De BSO wil door haar aanbod, de arbeidsparticipatie van vrouwen verhogen.

Het is onze ambitie om met aandacht en ondernemerschap een inspiratie te zijn voor onze omgeving. Dit doen wij door te investeren in de toekomst van kinderen en hun ouders. Om een inspiratie voor onze omgeving te zijn, dragen wij de onderstaande eigenschappen uit:

- Open en betrokken

- Ontwikkelen en veranderen
- Samenwerken en creativiteit
- Energiek en gedreven

Er wordt op BSO Groeien Doe Je Samen! de Nederlandse voertaal gehanteerd. Correspondentie wordt altijd in het Nederlands geschreven en op ouderavonden wordt er Nederlands gesproken.

1.2 VISIE

"Ieder kind is uniek en daarom bijzonder en mooi. Kinderen mogen ten alle tijden zichzelf zijn. Ieder kind heeft behoefte aan warmte, geborgenheid en een gevoel van veiligheid en vertrouwen. Onder deze omstandigheden komt een kind het beste tot zijn recht en kan een kind zich het beste ontwikkelen. Daarom hebben wij oog voor alle kinderen en respect voor de eigenheid en de autonomie van het kind".

HOOFDSTUK 2: KINDEREN LATEN GROEIEN VANUIT BASISVEILIGHEID, VERTROUWEN EN KENNIS

2.1 EMOTIONELE VEILIGHEID

Wij zorgen ervoor dat het kind zich emotioneel veilig kan voelen, dat het kind zich gezien en gehoord voelt. We vinden het daarnaast belangrijk dat er op de BSO een ongedwongen, vrije sfeer is. Kinderen mogen daarom zelf invulling geven aan wat ze willen doen en met wie.

Doordat wij zijn gevestigd in de school is de overgang van school naar de BSO een vertrouwde omgeving, wat uiteindelijk minder prikkels oplevert dan als een kind naar een andere locatie zou moeten. We nemen de emoties van de kinderen serieus. Hierdoor leren we het kind beter kennen en het geeft het kind een gevoel van veiligheid. Het kind wordt geaccepteerd in het uiten van zijn blijheid, geluk, angst, boosheid, tevredenheid (enz.) en leert met die emoties om te gaan. Wij willen het kind leren zijn emoties te uiten zonder anderen te kwetsen of pijn te doen.

Contact met ouders maakt dat je het kind beter leert kennen. Goed contact is ook belangrijk als er iets voorgevallen is op school of op de BSO waardoor het kind van slag van kan zijn. Andersom is het ook goed om te weten hoe het thuis gaat, zodat wij daar op kunnen inspelen.

2.1.1. STRUCTUUR EN GRENZEN STELLEN

Wij bieden de kinderen op vele manieren structuur en grenzen. Dit doen wij zodat de kinderen zich veilig en geborgen kunnen voelen. Door structuur te bieden weten kinderen wat er komen gaat en kunnen zij zich hier op voorbereiden. Door grenzen te stellen weten kinderen waar ze aan toe zijn en dit brengt duidelijkheid en rust met zich mee. Het kind weet waar het aan toe is en wat hem te wachten staat. Het herkenbare, terugkerende geeft een gevoel van veiligheid en vertrouwen en daarnaast een tijdsgevoel waardoor de dag overzichtelijk wordt. Dit alles bevordert de emotionele veiligheid van kinderen.

Structuur wordt onder andere geboden door de structuur in de vorm van regels, regelmaat en gewoontes. Dit is bijvoorbeeld terug te zien in de pictogrammen die op de groep hangen. De pictogrammen geven de activiteiten van die dag aan en de volgorde waarin deze gaan gebeuren. Zoals bijvoorbeeld: jas ophangen, handen wassen, eten. De hoofdactiviteiten worden besproken tijdens het eten. De structuur is ook terug te vinden in de heldere, concrete verwachtingen voor de algemene ruimtes en in de groepslokalen. Deze zijn visueel gemaakt, zoals de borden die hangen in de ruimtes, waarop aangegeven staat wat de verwachtingen zijn. Zoals: op de gang lopen wij.

Grenzen stellen doen we op BSO Groeien Doe Je Samen! door gebruik te maken van het PBS. Preventie staat bij PBS centraal. Daarnaast is er sprake van partnerschap met ouders en samenwerking met Jeugdzorg (Centrum Jeugd en Gezin). PBS-scholen/BSO's bepalen hun basiswaarden, maken verwachtingen concreet, leren gewenst gedrag aan en bekrachtigen dit gedrag systematisch. Zoals al eerder benoemd zijn onze kernwaarden respect, veiligheid en verantwoordelijkheid. Vervolgens hebben we op basis van deze kernwaarden gedragsverwachtingen geformuleerd en voor de algemene ruimtes ook visueel gemaakt (zoals: op de gang lopen wij).

Wij leren concrete gedragsverwachtingen actief aan, wij geven bekrachtiging van het gewenste gedrag en geven minimale aandacht aan ongewenst gedrag. Als de kinderen de gedragsverwachtingen hebben geleerd en geoefend, is het van belang dit gewenste gedrag zo veel mogelijk te stimuleren door er veel aandacht aan te geven. Door een kind die rustig en respectvol door de gang loopt een complimentje te geven en te benoemen wat hij of zij

goed doet, neemt de kans toe dat het kind de volgende keer weer dit gedrag laat zien. *"Wat fijn Mika dat jij rustig op de gang loopt op deze manier kunnen de meesters en juffen die nog in de klas zijn rustig werken"*. En ook omstanders leren dat het loont als zij zich houden aan de gedragsverwachtingen. Om er voor te zorgen dat dit systematisch gebeurt, maken we gebruik van beloningsmunten. Op deze manier is het mogelijk om goed gedrag consequent te belonen en ongewenst gedrag positief om te buigen. Er worden alléén munten uitgedeeld in de ruimtes, waarvan de gedragsverwachtingen zijn aangeleerd. Elk pedagogisch medewerker hanteert dezelfde regels. De munten worden niet gebruikt als beloning van cognitieve prestaties.

De pedagogisch medewerker laat ideeën van beloningen uit de kinderen zelf komen, maar ondersteunt als het nodig is om een realistische beloning te bedenken. Daarna kiest de pedagogisch medewerker er samen met de kinderen een aantal uit en gezamenlijk wordt dan besproken hoeveel munten voor die beloningen gespaard moeten worden. De beloningen wordt uitgedeeld na het behalen van het afgesproken aantal munten. Op het moment moeten de kinderen 5 munten sparen om een beloning uit te mogen kiezen. Deze 5 munten geven dan recht op bijvoorbeeld een leuke activiteit als pizza bakken, extra gymles, extra naar buiten e.d.

Een kind dat afwijkt van de verwachtingen, wordt door de pedagogisch medewerker op zijn verantwoordelijkheid gewezen. Daarnaast stelt de pedagogisch medewerker dan een beloning in het vooruitzicht, wanneer de leerling blijkt geeft van verbetering.

We minimaliseren de aandacht voor ongewenst gedrag. Onder klein probleem gedrag vallen de onderstaande gedragingen:

- ❖ Onacceptabel taalgebruik
- ❖ Uitschelden
- ❖ Ongehoorzaam / tegendraads
- ❖ Moedwillig verstoren van de activiteit
- ❖ Misbruik van materiaal
- ❖ Respectloze houding
- ❖ Onacceptabel gebruik digitale middelen

De consequenties voor klein probleemgedrag zijn:

- ❖ Time-out. Dit wordt uitgevoerd op het bankje welke om het hoekje staat in de gang. Afhankelijk van het kind wordt er afgesproken hoe lang het kind een time-out krijgt. Maximaal zal dit 5 minuten duren. De kinderen weten hoelang zij nog moeten blijven zitten, omdat ze gebruik maken van een timer. Deze geeft aan hoelang de time-out nog duurt. Als de time-out klaar is, dan spreekt de pedagogisch medewerker nog even met het kind over waarom de time-out plaats heeft gevonden, de mate waarin dit plaatsvindt hangt af van het ontwikkelingsniveau van het kind. Eventueel wordt er besproken wat een mogelijke oplossing zou zijn voor in de toekomst. Ten slotte wordt het goed gemaakt en dan is de time-out over.
- ❖ Passende taak uitvoeren. Denk hierbij aan een consequentie die past bij het kleine probleemgedrag dat heeft plaatsgevonden. Zoals wanneer een kind iets kapot gooit, dan moet het kind dit opruimen.

De reactie-procedure bij klein probleemgedrag is als volgt:

Stap 1: Vraag het kind naar de gedragsverwachting?

"Lucas, wat is ook alweer de afspraak over het lopen op de gang?"

Stap 2: Noem het gewenste gedrag en zeg tegen het kind wat het moet doen

"Lucas, de afspraak is dat jij rustig loopt op de gang. Loop nu rustig, alsjeblieft!"

Stap 3: Benoem het ongewenste gedrag en geef het kind een keuze

"Lucas, je rent nog steeds. Je kan er voor kiezen nu rustig te gaan lopen of een boekje te

gaan lezen. Wat kies je?"

Stap 4: Benoem de consequentie

"Lucas, ik zie dat je nog steeds aan het rennen bent, dus dan maak ik voor jou een keuze en ga je 5 minuten naar de time-out plek. Over 5 minuten kom ik terug en heb je de tijd gehad om er over na te denken wat je de volgende anders kan doen".

Stap 5: Loop weg

Aandachtspunt: geef het kind na stap 1 t/m 3 vijf à tien seconden de tijd om het gewenste gedrag te laten zien. Zodra het kind het gewenste gedrag laat zien, wordt dit meteen positief bekrachtigd.

Positieve feedback heeft een krachtig effect als het aan de volgende punten voldoet:

- Relevant, oprecht en specifiek
- Kort en duidelijk
- Direct na het gewenste gedrag
- Onvoorwaardelijk

Feedback is pas nuttig als het specifiek is en als het over jezelf gaat en aansluit bij het concrete gedrag dat je laat zien (iets waar jij invloed op kan uitoefenen). Dus niet: *"Goed zo, Britt"*, maar *"Britt, wat zit jij goed op je stoel. Fijn!"* of *"Mark, deze eerste zin heb je heel mooi geschreven!"*. In een korte boodschap maak je aan het kind duidelijk waar je feedback op geeft. Positieve feedback wordt ook altijd onvoorwaardelijk gegeven. Dus niet: *"Gelukkig ben je vandaag wel op tijd"*, maar *"Wat fijn dat je op tijd binnen bent!"*. Onvoorwaardelijk wil ook zeggen dat het kind zijn positieve bekrachtiging niet weer kwijt raakt.

Onderzoek wijst uit dat aanmoedigen door het geven van positieve feedback de kans op gewenst gedrag van kinderen toeneemt. Onderzoek wijst ook uit dat kinderen negatieve feedback het beste kunnen incasseren als zij daarnaast vier keer iets positiefs horen. De verhouding 4:1 (vier positieve punten t.o.v. een correctie) staat dan ook centraal binnen BSO Groeien Doe Je Samen! Een voorbeeld van een positieve interactie is het uitdelen van stickers bij gewenst gedrag.

Onder groot probleemgedrag vallen de onderstaande gedragingen:

- ❖ Verbale agressie
- ❖ Pesten
- ❖ Materiële vernieling (moedwillig)
- ❖ Vechten / fysieke agressie

De consequenties voor groot probleemgedrag zijn:

- ❖ Contact met ouder/verzorger
- ❖ Beëindiging van de plaatsing bij BSO Groeien Doe Je Samen!

2.1.2 SENSITIEVE RESPONSIVITEIT

Om een relatie op te kunnen bouwen tussen een kind en een pedagogisch medewerker is het belangrijk dat er regelmatig persoonlijk en sensitief responsief contact is. Dit begint bij de kennismaking (wennen). Bij het wennen krijgen de kinderen de tijd om gewend te raken aan de nieuwe omgeving die de BSO voor hen is. Het kan spannend en lastig voor kinderen zijn om zich bij een nieuwe 'juf' comfortabel te voelen, of juist in de nieuwe groep kinderen. Daarom geven we kinderen die komen wennen extra aandacht en doen wij dit op een sensitieve responsieve manier. Sensitieve responsiviteit houdt in dat pedagogisch medewerkers de signalen van de kinderen opmerken en hier op een gepaste en tijdige manier op reageren. Dus bijvoorbeeld als een kind verdrietig is, hier op een rustige manier over praten, terwijl we bij een kind met een vrolijk en uitgelaten stemming hier op een enthousiaste manier mee in gesprek kunnen. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! vinden we het belangrijk om op een gepaste manier met de kinderen om te gaan. Dus we letten op wat de

stemming van het kind is, het karakter van het kind en de problematiek van het kind en passen hier onze aanpak op aan. Wij denken dat we op deze manier het snelst een band op kunnen bouwen, omdat kinderen zich veilig voelen wanneer er rust en aandacht voor hen is.

Wij bouwen een band op met de kinderen door met hen te praten, fysiek en mentaal aanwezig te zijn en door met hen te spelen. Elk kind heeft een andere aanpak nodig en hier hebben we bij BSO Groeien Doe Je Samen! aandacht voor. Bij kinderen met een Taal Ontwikkeling Stoornis (TOS) herhalen we bijvoorbeeld zoveel mogelijk wat wij horen en kinderen die veel energie hebben stimuleren we om buiten te spelen. Te allen tijde hebben de pedagogisch medewerkers op BSO Groeien Doe Je Samen! een vriendelijke, behulpzame en open houding naar de kinderen en andere aanwezigen. Nog meer concrete manieren waarop we de kinderen sensitief responsief benaderen is door op ooghoogte te zitten met de kinderen, oogcontact te maken met hen, reageren op contactinitiatieven van de kinderen, de reactie van kinderen af te wachten voordat we (weer) reageren, het begroeten van de kinderen als zij binnenkomen, het bewust tijd nemen voor elk individueel kind zodat zij zich gezien en gehoord voelen, door op een rustige toon te praten en door emoties te benoemen van onszelf en van de kinderen. Het benoemen van de emoties gebeurt bijvoorbeeld op de volgende manieren: *"Ik zie dat je boos bent, hoe komt dat?"* of *"Ik ben verdrietig, want als je mij knijpt dan heb ik pijn"*.

Het is 14:45 uur, de kinderen zijn uit. De pedagogisch medewerker heeft wat te eten en drinken klaarstaan voor de kinderen. Dan komt Anna giebelend binnen, hier wordt op ingegaan door de pedagogisch medewerker. "Was het leuk op school Anna?". Anna hangt haar jas en tas op en ploft neer op een stoel. "Even lekker bijkomen, wil je wat te drinken?".

2.1.3 RESPECT VOOR DE AUTONOMIE

Bij BSO Groeien Doe Je Samen! vinden wij het belangrijk dat kinderen weten dat zij zichzelf mogen zijn. Wij stimuleren de eigenheid van kinderen door hen de mogelijkheid te geven om zelfstandig dingen uit te proberen, door keuzemogelijkheden te bieden en door de ideeën van de kinderen serieus te nemen. Op deze manier bieden we respect voor de autonomie van het kind en voelen de kinderen zich gezien, serieus genomen en ontwikkelen zij een verantwoordelijkheidsgevoel. Voorbeelden wanneer wij respect voor de autonomie tonen is wanneer de kinderen een beloning hebben verdiend en zichzelf mogen kiezen hoe de beloning er uit gaat zien. Of als wij kinderen de mogelijkheid geven om te verzinnen wat we voor spel gaan spelen in de gymzaal.

Het stimuleren van de autonomie doen we o.a. op de volgende manieren:

- We laten de kinderen zoveel mogelijk doen wat ze al zelf kunnen. De pedagogisch medewerker probeert zoveel mogelijk op de hoogte te zijn van wat een kind al kan, en waar eventueel nog hulp geboden is. Denk hierbij aan dagelijkse handelingen zoals het strikken van schoenveters, maar ook het leren nagellakken of bouwen met constructiemateriaal. Door het kind te stimuleren, aan te moedigen, samen naar oplossingen te zoeken en te complimenteren wanneer het goed gaat proberen we het kind te helpen. Dit stimuleert het zelfvertrouwen en de zelfredzaamheid van het kind.
- De ruimte is zodanig ingericht dat kinderen zelf kunnen doen wat ze willen, en zelf het spel- of knutselmateriaal kunnen pakken wat ze willen.
- We laten de kinderen zoveel mogelijk zelf verzinnen op welke manier een spel gespeeld moet worden, of wat en hoe er geknutseld wordt.
- We laten de kinderen zelf kiezen welke activiteit ze willen doen en bieden daarbij nieuwe mogelijkheden en materialen aan. Als kinderen niet weten wat ze moeten doen of zich vervelen kunnen we kort een paar activiteiten voorstellen.
- De pedagogisch medewerkers nemen ideeën, meningen en suggesties van de kinderen serieus en gaan indien de situatie dit toelaat hierin mee: *De kinderen zitten aan tafel voor een activiteit. Ze bewegen druk op en neer. De pedagogisch medewerker zegt: "Ik had in gedachten om met jullie te gaan knutselen, maar jullie zijn zo druk met bewegen. Willen jullie misschien liever iets anders doen?"*. Een van de kinderen roept:

"Dansen!", "Ja dansen!". Waarop de pedagogisch medewerker zegt: "Wat een goed idee zeg, op welke muziek zullen we dat gaan doen?"

- Er is voldoende spelmaterialiaal aanwezig dat de persoonlijke competentie van kinderen stimuleert.
- Kinderen mogen altijd hun unieke zelf zijn, zo lang dit niet ten koste gaat van iemand anders.

Ook het volgende voorbeeld is een manier om de autonomie van het kind te respecteren: *Gibson is overgevoelig voor prikkels en vindt het soms fijn om zich af te sluiten van de prikkels om hem heen. Dit doet hij het liefst in een kartonnen doos, hierin voelt hij zich veilig en vertrouwd. Wanneer het voorkomt dat Gibson overprikkeld raakt en vraagt om de kartonnen doos, gaat de pedagogisch medewerker hierin mee. "Wat goed van jou dat je dit aangeeft Gibson. Laten we samen de doos pakken en dan mag je een plek in de ruimte zoeken waar je graag wilt zitten".*

2.1.4 PRATEN EN UITLEGGEN

Een belangrijk aspect van de emotionele veiligheid van de kinderen is het praten en uitleggen. Dit houdt in dat de pedagogisch medewerkers op BSO Groeien Doe Je Samen! de gehele dag door communiceren met de kinderen. Zo benoemen zij de structuur van de dag, wat zij zien en doen, de emoties van zichzelf en van de kinderen en leggen zij hun handelen uit aan de kinderen. Zo benoemen de pedagogisch medewerkers wat zij doen maar geven ook vooraf aan wanneer ze iets van plan zijn om te gaan doen. *"Oeps, ik ben de bekertjes vergeten, die ga ik nog even pakken"*. Hierdoor worden de omgeving en gebeurtenissen die zich hierin afspelen voorspelbaar voor de kinderen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat de interactie tussen de pedagogisch medewerkers en kinderen gelijkwaardig is en dat de pedagogisch medewerker mét de kinderen praat en niet tegen de kinderen. Er is dus sprake van een dialoog, de pedagogisch medewerker zegt iets, luistert naar het kind en reageert hier vervolgens weer op. De pedagogisch medewerkers luisteren oprecht naar de kinderen en laten zien dat zij de kinderen hebben gehoord door middel van non-verbale en verbale communicatie: oogcontact maken, glimlachen, doorvragen, antwoord geven op een vraag of het verhaal kort samenvatten. De pedagogisch medewerker moedigen de kinderen op deze manier aan om gedachten, ideeën en gevoelens te verwoorden. Daarnaast helpt de pedagogisch medewerker de kinderen om hun verhaal te vertellen. Bijvoorbeeld door het gevoel van een kind te benoemen en vervolgens te vragen naar waarom het kind deze emotie ervaart: *"Ik zie dat je blij bent, hoe komt dat, heb je iets leuks gedaan vandaag?"*.

Naast het initiatief wat uitkomt van de pedagogisch medewerkers, reageren zij ook op de taal die kinderen gebruiken. Ze gaan met hen in gesprek, of reageren op wat de kinderen hen vertellen. Deze reactie kan zowel verbaal als non-verbaal zijn. De pedagogisch medewerker stemt de inhoud en taal altijd af op de interesse en het ontwikkelingsniveau van het kind. Doordat de pedagogisch medewerkers veel praten en uitleggen, horen de kinderen veel taal en wordt op deze manier ook de taalontwikkeling van de kinderen gestimuleerd.

"Is iedereen uitgegeten?", de kinderen knikken. "Dan mogen jullie je bord en beker opruimen. Daarna gaan we onze schoenen en jassen aan doen en dan kunnen we buiten gaan spelen".

Jesse vraagt aan de pedagogisch medewerker: "Waarom gebruik je de bel vandaag niet?". "Dat is een goede vraag van jou Jesse. De bel gebruik ik alleen als we met een grote groep kinderen zijn, anders moet ik namelijk heel hard roepen om de aandacht van iedereen te krijgen. Als we met een kleine groep zijn, gaat dit makkelijker en heb ik de bel dus niet nodig!"

2.1.5 MENTORSCHAP

Aan ieder kind wordt een mentor toegewezen. De mentor is een pedagogisch medewerker die werkt op de groep van het kind. De mentor bespreekt twee keer per jaar de ontwikkeling van het kind met de ouders middels een oudergesprek. Tevens is de mentor het

aanspreekpunt voor de ouders bij vragen over de ontwikkeling en het welbevinden van het kind. Bij de intake wordt er mondeling aan de ouders en het kind bekend gemaakt wie de mentor van het kind is.

Wij vinden het erg belangrijk dat de mentor een goed contact met de ouders hebben. De basis ligt al bij het intakegesprek, daarom zorgen we ook dat we hier (juist voor onze doelgroep) de tijd voor nemen. Voor de mentor is het belangrijk om te weten hoe het thuis gaat; zij kan daar op inspelen. Ook over belangrijke veranderingen in de thuissituatie (bijvoorbeeld een broertje of zusje op komst, verhuizing, overlijden van familielid, of echtscheiding) worden mentoren graag op de hoogte gebracht, omdat dit vaak voor de kinderen ingrijpende gebeurtenissen zijn. Voor ouders is het belangrijk om te weten hoe de dag van hun kind verlopen is. De mentoren geven u daarom een zo uitgebreid mogelijke overdracht aan het einde van de dag.

Aangezien wij een BSO zijn voor kinderen met speciale behoeften op pedagogisch gebied intensiveren wij het contact wekelijks per mail. Bij dringende zaken mailen/ bellen wij op de dag zelf met de ouders.

2.1.6 WENNEN

Wennen is belangrijk voor kinderen, zeker voor kinderen die de BSO Groeien Doe Je Samen! gaan bezoeken. Het ene kind gaat hier wat makkelijker mee om dan het andere kind. Om deze reden adviseren wij om het kind rustig te laten wennen. Indien nodig kunnen we een passende wen procedure ingang zetten naar gelang de behoefte van het kind. Twee weken voor de eerste opvang dag zal er contact met de ouders opgenomen worden om afspraken over het wennen te maken. Wij hebben geen standaard wenprocedure, omdat wij geloven dat dit voor elk kind anders is. Aangezien we kinderen hebben met verschillende problematieken is het bij Groeien Doe Je Samen! extra belangrijk om in te spelen op de behoeftes van het kind. Een kind met een autisme stoornis zal mogelijk meer moeite hebben met wennen dan een kind met een taalontwikkelingsstoornis. Daarom maken wij passende afspraken met ouders en kind.

Tijdens het intakegesprek met ouders wordt er niet alleen gesproken over de gang van zaken thuis en op school, ook wordt de ontwikkeling van het kind besproken. Dit gebeurt aan de hand van een van tevoren door de ouders ingevuld ontwikkelingsformulier. Dit ontwikkelingsformulier is ontwikkeld door BSO Groeien Doe Je Samen! en is een hulpmiddel om inzichtelijk te maken over welke vaardigheden uw kind beschikt en wat de leerpunten zijn op het gebied van verschillende ontwikkelingsgebieden. Wij vinden het belangrijk om vóór de plaatsing een beeld te verkrijgen van uw kind. Op deze manier kunnen wij zo adequaat mogelijk anticiperen op uw kind bij de start bij BSO Groeien Doe Je Samen!.

2.2 PERSOONLIJKE ONTWIKKELING

Het is belangrijk dat kinderen de mogelijkheid krijgen om zelfstandigheid, zelfredzaamheid, zelfvertrouwen, flexibiliteit en creativiteit te ontwikkelen. Dit stelt hen namelijk in staat allerlei problemen adequaat aan te pakken en zich goed aan te passen aan veranderende omstandigheden. In principe gebeurt het ontwikkelen van de persoonlijke competenties vanuit het kind zelf, door spel en door het ontdekken van de wereld om hem heen. Bij een grote groep kinderen die BSO Groeien Doe Je Samen! bezoeken gaan deze processen niet vanzelfsprekend, de pedagogisch medewerkers zijn aanwezig om de kinderen te begeleiden. We vinden het belangrijk kinderen te stimuleren dingen zelf te doen om ze op deze manier te laten ervaren dat ze veel dingen al zelf kunnen. Dit geeft het kind zelfvertrouwen en kan een kans zijn tot verdere ontwikkeling in de persoonlijke competenties.

2.2.1 MOTORISCHE VAARDIGHEDEN

De ontwikkeling van de motorische vaardigheden dragen enorm bij aan het opgroeien tot een zelfstandig individu. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! krijgen de kinderen dan ook de ruimte om te oefenen met de grove en fijne motorische vaardigheden en worden ze daarnaast door de pedagogisch medewerkers gestimuleerd om zoveel mogelijk zelf te doen. Zij creëren situaties en reiken materiaal aan wat de kinderen bevordert in hun motorische ontwikkeling, rekening houdend met de ontwikkelingsfase waarin het kind zich bevindt. Zo wordt er geheel aangesloten op het ontwikkelingsniveau van het kind. Onder de motorische vaardigheden van kinderen vallen zowel de grove als de fijne motoriek. De grove motoriek houdt de wat grotere bewegingen in, zoals rennen, springen en rollerskaten. De fijne motoriek houdt de wat kleinere bewegingen in, zoals veterstrikken en prikpenen. De grove en fijne motoriek zijn sterk aan elkaar verbonden. Om een activiteit binnen de fijne motoriek onder de knie te krijgen is het vaak van belang om eerst de grove motoriek te beheersen. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! stimuleren wij zoals al eerder benoemd de motorische ontwikkeling door activiteiten aan te bieden waarmee ze kunnen oefenen en daarnaast begeleiden wij hen daar waar nodig. De pedagogisch medewerkers kijken hierbij altijd naar het ontwikkelingsniveau en behoeftes van het kind, rekening houdend met de eventuele problematiek van het kind.

Voorbeelden van terugkerende wekelijkse activiteiten waarbij de kinderen oefenen met de motorische vaardigheden is tijdens het gymmen, dan moeten de kinderen zichzelf bijvoorbeeld aan- en uitkleden en oefenen zij hierdoor met de fijne motoriek, daarna in de gymzaal oefenen ze met de grove motoriek tijdens spellen zoals bijvoorbeeld trefbal. Verder spelen we elke dag buiten, dan oefenen de kinderen met de grove motoriek zoals tijdens voetbal, fietsen en hinkelen. Ten slotte komt er iedere week iemand langs om een training te geven, bijvoorbeeld een breakdance les. Daarnaast zijn er nog tal van dagelijkse handelingen en activiteiten zoals bijvoorbeeld een estafette of tikkertje spelen die de grove motoriek stimuleren, of om de fijne motoriek te stimuleren: knutselen of het lakken van de nagels.

Het is een vrij spel moment en Lina heeft ervoor gekozen om een beautysalon te openen. "Juf, kom jij bij mij in de beautysalon?". "Ja dat lijkt me heerlijk! Wat voor behandeling ga je me geven?". "Ik ga eerst je haar stijlen". Lina pakt een borstel, haalt het clipje uit het haar van de stagiaire en begint het haar te borstelen, zij oefent hiermee haar fijne motoriek. Als Lina klaar is zegt ze: "Nu moet je omdraaien juf en je handen op tafel leggen". "Dat klinkt spannend en leuk, wat gaat er nu gebeuren?". "Ik ga je nagels lakken!". Ook hiermee oefent Lina haar fijne motorische vaardigheden.

2.2.2 CREATIEVE VAARDIGHEDEN

Wij geloven erin dat elk kind over creativiteit beschikt. Kinderen kunnen in hun spel, het oplossen van problemen en ook in knutselactiviteiten op de meest creatieve ideeën komen,

waar wij als volwassenen niet meer op zouden komen. Het is dan ook de kunst van de pedagogisch medewerkers om deze creativiteit aan te spreken en kinderen de ruimte te geven om zich creatief te uiten. Creativiteit is het vermogen om nieuwe dingen te bedenken en/of te creëren. Door creatief te denken kun je originele oplossingen bedenken. Creativiteit kan betrekking hebben op het denken of op het doen, maar creativiteit kan ook betrekking hebben op bezig zijn met je handen. Bij creativiteit van kinderen gaat het dan om creatief bezig zijn bij knutselen, fantasiespel en dergelijke activiteiten. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! stimuleren wij de creatieve ontwikkeling door voldoende mogelijkheden te bieden creatief bezig te zijn. Wij bieden vele activiteiten en spelmaterialen aan: Wij bakken bijvoorbeeld met de kinderen en dan mogen zij zelf bedenken hoe zij hun cup cake willen versieren. Of wij spelen een fantasiespel in de gymzaal met de kinderen om op deze manier de creativiteit te stimuleren. Maar we maken ook slijm met de kinderen, ze spelen met scheerschuim, klei en dergelijke. Daarnaast is er speelgoed zoals PlayMais aanwezig voor de kinderen. Dit soort speelgoed spreekt de verbeelding en creativiteit van de kinderen aan en ze kunnen hier eindeloos mee variëren. Een ander voorbeeld van bezig zijn met de creatieve ontwikkeling is tijdens de breakdance lessen, dansen, zingen en dergelijke zijn ook uitingen van creativiteit en door de breakdance lessen worden zij hierin gestimuleerd. Door al deze mogelijkheden aan de kinderen aan te bieden, stimuleren we het ontdekken van het eigen creatieve brein. Als kinderen hun koekje vierkant in plaats van rond willen kneden, vinden wij dat prima: iedereen mag het op zijn of haar eigen manier doen.

De kinderen staan voor de deur van de gymzaal, de pedagogisch medewerker zegt: "Ik heb voor jullie een parcours uitgezet waar we door heen kunnen klimmen, klauteren, springen en slingeren. Iedereen die dat wilt krijgt de beurt om een verhaal te verzinnen en ons kleine opdrachten uit te laten voeren. Ik zal beginnen en het voor doen: wij zijn de hulpjes van de kerstman en moeten héél zachtjes doen om de slapende kinderen niet wakker te maken.". De pedagogisch medewerker loopt heel rustig en stil de gymzaal binnen en begint heel rustig en stil het parcours te doorlopen, de kinderen volgen. Nadat iedereen het parcours heeft afgelegd is Tony aan de beurt om een verhaal te verzinnen. "Nu zijn we dieren en moet iedereen zijn lievelingsdier nadoen!".

2.2.3 COGNITIEVE VAARDIGHEDEN

De cognitieve ontwikkeling is de ontwikkeling van het denken, de waarneming, en de fantasie. Ook de begrippen intelligentie en geheugen zijn belangrijk als het gaat om de cognitieve ontwikkeling. Een uitdagende omgeving is hierin van essentieel belang. Pedagogisch medewerkers bieden deze uitdagende omgeving aan door allereerst voortdurend in contact te zijn met de kinderen. In de omgang met pedagogisch medewerkers en andere kinderen ontwikkelen kinderen namelijk zelfstandigheid, zelfvertrouwen en creativiteit. De ontwikkeling van cognitieve vaardigheden is een ontwikkelingsaspect dat niet op zichzelf staat. De sociale, emotionele en motorische ontwikkeling vormen de basis waarop deze ontwikkeling voort kan bouwen. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! stimuleren we de cognitieve ontwikkeling van de kinderen door met kinderen in gesprek te gaan over kleine vraagstukken, zoals: "*Waarom doen sommige mensen niet aardig? Hoe groeit een plantje?*". Doordat wij deze vragen stellen worden de kinderen gestimuleerd om over dit soort vraagstukken na te denken en een mening te vormen. Daarnaast bieden we genoeg spel materiaal aan waarmee ze hun cognitieve vaardigheden kunnen oefenen en ontwikkelen, zoals het zelfvertrouwen-spel, kwartet en rummikub. Ten slotte voeren we weleens kleine experimenten uit, zoals het zelf maken van slijm, het laten zinken/drijven van verschillende materialen of schaduwen maken op de muur van licht. Gedurende de vrije spel momenten zijn de pedagogisch medewerkers ten slotte aanwezig als veilige ondersteunende haven en gaan zij het contact aan met de kinderen. Door middel van het stellen van vragen verdiepen of verbreden de pedagogisch medewerkers het spel.

De pedagogisch medewerker zit met Yunus aan tafel, ze spelen Wie Is Het? Yunus: "Is het een jongen of een meisje?". "Een jongen". "Ik wist het!". "Is jouw kaartje van een jongen of een meisje?". "Ook een jongen!". "Uhm, heeft hij bruine ogen?"...

2.2.4 TAALVAARDIGHEDEN

De taalontwikkeling bestaat uit het begrijpen (passief taalgebruik) en spreken van taal (actief taalgebruik). Kinderen begrijpen meer woorden dan ze spreken. De woordenschat breidt zich steeds meer uit en kinderen in de BSO leeftijd oefenen met het toepassen van de grammaticaregels. In de kleuterleeftijd leren kinderen steeds ingewikkeldere zinnen te maken en krijgen interesse in letters en het schrijven van letters. Vanaf 7 jaar gaan kinderen dan ook oefenen met lezen en schrijven op school, waardoor kinderen steeds meer woorden bij leren en langere zinnen leren te maken. Vanaf een jaar of 10 hebben kinderen de taal goed onder de knie, waarin te zien is dat de woordenschat zich nog verder uitbreidt, en de zinsopbouw en spelling zich verbetert. Kinderen raken daardoor ook steeds behendiger in het benoemen van de eigen gevoelens, ideeën, behoeftes, gedachtes, meningen en ervaringen. Daarnaast stimuleren de pedagogisch medewerkers de kinderen om zichzelf te verwoorden in hun gevoelend en behoeftes als zij dit nog niet echt doen. Dit doen de pedagogisch medewerkers door de gevoelens en behoeftes van de kinderen en die van zichzelf te benoemen, waardoor kinderen deze woorden weer kunnen linken aan de gevoelens en behoeftes die zij zelf ervaren. Bij Groeien Doe Je Samen! praten de pedagogisch medewerkers voortdurend tegen en met de kinderen, door middel van de interactievaardigheid praten en uitleggen. Zo benoemen zij hun eigen handelen en het handelen van de kinderen, waardoor de woordenschat zich vergroot. Met alle woorden die de kinderen bijleren door middel van de gesproken taal die zij om zich heen horen, kunnen zij oefenen in de gesprekken die zij voeren met de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch medewerkers houden hierin rekening met het ontwikkelingsniveau en de eventuele problematiek van het kind. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! stimuleren de pedagogisch medewerkers de taalontwikkeling niet alleen maar door veel te praten met de kinderen, maar ook door spelletjes met hen te spelen waarbij ze taal moeten gebruiken zoals het spel *wie is het?* de kinderen moeten dan benoemen welke eigenschappen er bij het uiterlijk van mensen zijn zoals het hebben van een bril of een snor. Ten slotte is het (voor)lezen van boeken ook een manier om de taalontwikkeling te stimuleren.

De kinderen zitten aan tafel en zijn aan het eten en drinken, de pedagogisch medewerker heeft een klein spel bedacht om de taalontwikkeling te stimuleren. "Ik heb dit weekend een nieuw spel geleerd, zal ik het uitleggen?". De kinderen knikken. "Oké, eerst moeten we een thema verzinnen. Zoals dieren, kleuren, eten of kledingstukken. Wat vinden jullie leuk?". "Eten juf, want dat zijn wij nu ook aan het doen". "Goed idee van jou Olivia! Nu we een thema hebben gekozen mag iemand beginnen met het noemen van eten, wie weet iets?". "Pizza!". "Heel goed! Nu moeten we bedenken wat de laatste letter is van het woord pizza: P, I, Z, Z, A. De A!", "Dat klopt, Lucas. Nu moeten we een woord verzinnen wat begint met de A, omdat dit de letter is waarmee het vorige woord eindigde. Dus wie weet er iets dat je kan eten en begint met de letter A?"

2.2.5 ACTIVITEITEN BIJ GROEIEN DOE JE SAMEN!

Bij de eerdergenoemde ontwikkelingsgebieden zijn al een aantal activiteiten benoemd die wij ondernemen met de kinderen op BSO Groeien Doe Je Samen! maar buiten de al benoemde activiteiten ondernemen wij nog veel meer! De kinderen vinden het erg leuk om te koken dus dit doen wij dan ook wekelijks met ze. Wij laten de keuze aan de kinderen om te verzinnen wat ze willen koken, de ene week kan dit kipnuggets zijn, maar ook zoete appel of pizza vinden ze leuk om te maken. Naast het koken is de gymzaal erg in trek en wij spelen hier vele verschillende soorten spellen. Zo is er het paardenparcours wat we afleggen met de kinderen. Net zoals bij het koken, laten we de kinderen kiezen wat voor spel zij willen spelen in de gymzaal. Ook krijgen wij wekelijks een bijzondere training, zoals breakdancen. Ten slotte gaan wij tijdens de vakanties op ontdekkingsstocht naar buiten. Soms gaan we een stukje wandelen naar een speeltuin in de buurt, maar we gaan ook weleens langs op een kinderboerderij.

2.2.6 ONTWIKKELINGSSTIMULERING

Zoals in dit hoofdstuk duidelijk naar voren komt, is ieder kind uniek en doorloopt ieder kind zijn

ontwikkeling op een eigen wijze en eigen tempo. Doordat de liefdevolle pedagogisch medewerkers de kinderen de ruimte geven om deze ontwikkeling geheel naar eigen behoefte en tijd te doorlopen, groeien kinderen op tot zelfstandige individuen die een eigen bijdrage kunnen leveren aan de samenleving. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! zijn we actief bezig met het stimuleren van de ontwikkeling, echter zijn wij niet gefocust op resultaat. Wij vinden dat kinderen de ruimte moeten krijgen om te ontspannen op de BSO, tijdens een schooldag moeten ze al genoeg. Daarom bieden we de kinderen genoeg mogelijkheden om zich te ontwikkelen, maar dwingen wij de kinderen nooit om hier aan mee te doen. Hierbij gaat het niet om schools leren maar leren door spelen, proberen en experimenteren. En als de kinderen ervoor kiezen om mee te doen, is dat goed genoeg: wij focussen niet op het resultaat. Sommige kinderen willen echter niet mee doen met de ontwikkelingsactiviteiten, dan is er voor hen de mogelijkheid om zich even terug te trekken. Dit kan door het lezen van een boek, door zelf een spelletje te spelen, maar ook door op de gameboy, computer of iPad een spel te spelen of een filmpje te kijken. Wij willen hierin meegaan met de tijd. Vele kinderen ervaren dit als een rustpunt, aangezien de meeste gezinnen dit thuis ook doen als moment van rust. Wij kaders wel qua tijd zodat het kind zich hierin niet kan verliezen. Door middel van een kookwekker wordt de tijd afgebakend en weten de kinderen dat de tijd hierna voorbij is. Naast het aanbieden van activiteiten, bieden de pedagogisch medewerkers ook genoeg vernieuwend en uitdagend materiaal aan waardoor de kinderen geprikkeld worden. Als een kind iets niet alleen lukt, zal de pedagogisch medewerker hem hierbij ondersteunen en net genoeg handvatten aanbieden om het zelf te kunnen proberen. En tijdens het spelen en ontwikkelen van de kinderen, moedigt de pedagogisch medewerker de kinderen aan door complimenten te geven en bemoedigende opmerkingen te maken. Ten slotte zijn wij ons bewust van ongeplande leermomenten. De gehele dag doen zich spontane momenten voor waarin kinderen kunnen leren en dit noemen wij de ongeplande leermomenten. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! proberen wij deze leermomenten zoveel mogelijk aan te grijpen. Doordat de pedagogisch medewerkers de kinderen gedurende de dag observeren en met hen de interactie aangaan, zien en horen zij wat kinderen zoal bezighoudt en kunnen hierop inspelen. Dit kunnen hele kleine dingen zijn zoals tijdens een speelmoment waarin een kind een spin ziet lopen: *"Ik zie het, een spin! Laten we hem eens goed bekijken. Heeft de spin ook een web jongens? Nee? Zullen we die eens gaan maken voor de spin?"*. Op deze manier leren kinderen spelenderwijs de wereld om hen heen te ontdekken. De pedagogisch medewerkers staan de gehele dag in contact met de kinderen, waarin zij hen benaderen vanuit wederzijds respect en aandacht met ruimte voor ieder zijn karakter.

Eva is aan het oefenen met koppeltje duikelen op het klimrek. Het lukt haar elke keer nét niet om het rondje af te maken. De pedagogisch medewerker ziet dit en loop naar Eva toe om haar aan te moedigen. "Wat gaat het al goed Eva, nog een klein beetje oefenen en het lukt je om weer helemaal bovenop te komen!", zegt de pedagogisch medewerker terwijl ze Eva bemoedigend toelacht. Eva lacht voorzichtig terug en gaat dan weer snel verder met oefenen.

2.3 SOCIALE ONTWIKKELING

Zoals al eerder is benoemd in paragraaf 2.1.1 gebruiken we bij BSO Groeien Doe Je Samen! hetzelfde systeem als de school om op ongewenst gedrag te reageren en om gewenst gedrag te stimuleren. Hieronder nog een korte samenvatting:

Vanuit gemeenschappelijke waarden (zoals respect, veiligheid, verantwoordelijkheid) bepalen de pedagogisch medewerkers gezamenlijk welk gedrag van kinderen wordt verwacht. Voor alle plekken in en om de school en BSO worden deze gedragsverwachtingen duidelijk benoemd en visueel gemaakt. De gedragsverwachtingen worden regelmatig geoefend en herhaald, zodat kinderen precies weten wat er van hen wordt verwacht. Zo is het makkelijker om het gewenste gedrag te laten zien. De aandacht voor ongewenst gedrag wordt klein gehouden. Wanneer een kind zich niet aan een gedragsverwachting houdt, volgt een consequentie. Voor zowel de kinderen als pedagogisch medewerkers is duidelijk hoe die consequentie er uitziet.

Consequenties van klein probleemgedrag, zoals ongehoorzamen, zijn bijvoorbeeld het geven van een time-out of een passende taak uitvoeren. Bij consequenties van groot probleemgedrag, zoals pesten, kunnen bestaan uit contact opnemen met de ouder/verzorger of een schorsing. Er wordt het kind gevraagd naar het gedrag dat in deze situatie gewenst is, waarna het kind de keuze heeft om dit gewenste gedrag te laten zien. De keuze voor gewenst gedrag wordt altijd beloond.

Wanneer er sprake is van ongewenst gedrag wordt er onderscheid gemaakt tussen groot en klein probleemgedrag. In beide gevallen volgt een gestandaardiseerde reactieprocedure, waarbij de nadruk ligt op het versterken van gewenst gedrag.

Bovenstaande is erg belangrijk bij het ontwikkelen van sociaal gedrag, zoals het aanleren van de regel: *Ik stop als de ander dat zegt*. Sommige kinderen hebben gezien de problematieken bij BSO Groeien Doe Je Samen! nog moeite met het rekening houden met anderen, zijn nog erg op zichzelf gericht en moeten nog leren wat een ander wel of niet leuk vindt. De meeste kinderen van BSO Groeien Doe Je Samen! vinden dit nog lastig en daarom werken wij, net zoals de school, met het PBS om de omgang met anderen duidelijker te maken voor de kinderen.

2.3.1 SAMENSPEL

Kinderen ontwikkelen zich met name in de sociale ontwikkeling, doordat zij in contact komen met anderen door middel van samenspel. De kinderopvang biedt kinderen de mogelijkheid om spelenderwijs kennis te maken met de sociale vaardigheden en zich deze eigen te maken. De kinderen van de BSO Groeien Doe Je Samen! komen in contact en spelen met de kinderen op zowel de school als op de BSO, wat een hoop uitdagingen biedt op sociaal-emotioneel gebied. Zo maken zij kennis met ruzie, concurrentie, rekening houden met anderen, agressiviteit en assertiviteit. De pedagogisch medewerkers van BSO Groeien Doe Je Samen! stellen de kinderen in de gelegenheid om met elkaar te spelen, waarin zij zich bewust zijn van de verschillende leeftijden en ontwikkelingsfases van de kinderen. Denk hierbij aan het organiseren van een groepsactiviteit in de gymzaal zoals tikkertje of voetbal.

2.3.2 CONFLICTEN IN HET SAMENSPEL

Conflicten in het samenspel komen regelmatig voor en kinderen van BSO Groeien Doe Je Samen! vinden het soms lastig om hiermee om te gaan. Daarom houden we hetzelfde systeem aan als de school, dit is een onderdeel van het PBS. Pestpreventie volgens PBS gaat uit van drie stappen als reactie op pesten: 'stop', 'loop door' en 'praat'. Bij 'Stop' wordt een handgebaar gebruikt waarbij de hand op borsthoogte wordt gehouden en de vingers recht omhoog gestrekt zijn. Daarbij wordt de adem laag gebracht en stevig "Stop" gezegd. De kinderen leren tijdens de pestpreventielessen op school hoe zij dit kunnen doen. Er wordt aandacht besteed aan stevig staan, stevig stop zeggen en het goede handgebaar.

Wanneer dit niet het gewenste effect heeft en het pesten gaat door, leren we de kinderen door te gaan naar de tweede stap: 'loop'. Daarbij is het vooral de bedoeling de aandacht voor het pesten weg te halen, net als de kaars waar geen zuurstof meer voor is, zodat het pestgedrag stopt. We leren de kinderen stevig staan, met de adem in hun buik, kin is recht naar voren, borst ietsje vooruit, schouders ontspannen laten hangen en armen ontspannen laten mee zwaaien. Het kind kijkt zelfverzekerd naar de ander, stapt gecentreerd weg, blijft de ander aankijken en zodra de ander uit het gezichtsveld is, lopen ze weg.

Mocht blijken dat het pesten niet stopt, dan is de derde reactie: 'praat' van toepassing. Het kind gaat dan naar een volwassene toe en vraagt om hulp voor het oplossen van het probleem.

Indien een kind de routine juist heeft gelopen, maar de ander niet gestopt is komt hij aan bij stap 3 "praat". Hij komt dan bij de pedagogisch medewerker melding doen. De pedagogisch medewerker houdt dan onderstaand schema aan:

1. Bekrachtig het kind voor het melden van het probleemgedrag (bijvoorbeeld met *"Ik ben blij dat je het mij verteld hebt"*).
2. Vraag: Wie, waar, wat en wanneer.
3. Vraag: *"Heb je tegen het andere kind 'stop' gezegd?"* (ja, complimenteer, nee *"dan gaan we extra oefenen"*)
4. Vraag: *"Ben je weggelopen van het probleemgedrag?"* (ja, complimenteer, nee *"dan gaan we extra oefenen"*)
5. Zorg voor de veiligheid van het kind.
  - o Gaat het pesten nog steeds door?
  - o Loopt het kind dat dit meldt, een risico? Bang voor wraak?
  - o Wat heeft het kind nodig om zich veilig te voelen? Hoe ernstig is de situatie?

Na het bovenstaande schema gevolgd te hebben, gaan we het gesprek aan met het andere kind. Dit doen we door het onderstaande schema:

1. Bekrachtig eerst het kind voor het aansnijden van het probleemgedrag (bv. *"Bedankt dat je er met mij over wilt praten"*)
2. Vraag: *"Heeft X tegen jou gezegd dat je moest stoppen?"*
 Zo ja: *"Hoe heb je daarop gereageerd?"*
 Zo nee: Oefen met hem de driestappenreactie.
3. Vraag: *"Liep X weg?"*
 Zo ja: *"Hoe heb je daarop gereageerd?"*
 Zo nee: oefen met hem de driestappenreactie.
4. Oefen de driestappenreactie.
 Hoe vaak dit geoefend moet worden, hangt af van de ernst en de frequentie van het probleemgedrag.

Als een kind de bovenstaande stappen nog niet onder de knie heeft betekend dit dat het kind niet uitkomt bij de pedagogisch medewerker. Daarom vinden wij het belangrijk om in te grijpen tijdens een conflict als wij opmerken dat de kinderen de stappen van 'Stop', 'Loop door' en 'Praat' niet doorlopen. Wij gaan dan in gesprek met de desbetreffende kinderen, wij vragen wat er gebeurd is, hoe dit voelde voor beide kinderen en geven eventueel oplossingen als kinderen dit zelf niet kunnen bedenken. Als deze stappen ook niet werken dan kunnen we ervoor kiezen om een time-out te geven. Dit zetten wij niet in als straf, maar als een rustmoment en een moment om van te leren. Na de time-out bespreken we nog even wat er is gebeurd, maken wij het goed en mag het kind weer spelen.

2.3.3 INTERACTIE KINDEREN ONDERLING STIMULEREN

Bij BSO Groeien Doe Je Samen! stimuleren wij de kinderen om sociaal contact te hebben door hen de ruimte en mogelijkheid te geven om met, maar ook zonder elkaar te spelen. Wij denken dat het dwingen van de kinderen alleen maar averechts werkt, daarom doen wij dit niet. Wel stimuleren wij samenspel door groepsactiviteiten te ondernemen zoals samen koken, gezelschapsspellen, tikkertje en memory. Daarnaast benoemen wij het spel van andere kinderen zodat de kinderen zich bewust worden van elkaar. En als kinderen samen spelen of elkaar helpen dan geven wij altijd een compliment aan de kinderen. Niet alleen stimuleren we het contact van de kinderen onderling, ook proberen wij als pedagogisch medewerkers samen te spelen met de kinderen. Verder benoemen wij de emoties van de kinderen zodat het voor hen duidelijker wordt welke gevoelens er zijn. Bijvoorbeeld wanneer een kind gaat slaan omdat het boos is op een ander kind, benoemen wij dan het gevoel en leggen uit waarom wij denken dat het kind boos is. Hierdoor wordt het voor het kind op den duur duidelijk dat bepaalde gevoelens tot bepaald gedrag leidt. Ten slotte geven wij het goede voorbeeld aan de kinderen door aardig te zijn voor iedereen die op de BSO langskomt, door het groeten van mensen, door te helpen waar nodig en door altijd de grenzen van een ander te respecteren.

Nora en Isa spelen naast elkaar op het duikelrek, de pedagogisch medewerker loop naar de meiden toe en zegt: "Wat zijn jullie fijn aan het spelen! Nora, heb je gezien dat het Isa net als jou lukt om een aantal keer achter elkaar door te gaan? Knap van jullie hoor". Door het spel van Isa te benoemen kijkt Nora naar Isa en lacht, "Kan je dit ook?", zegt ze tegen Isa en doet een draaimolen voor.

2.4 WAARDEN EN NORMEN

Kinderen moeten de kans krijgen om zich waarden en normen, de cultuur van de samenleving waarvan zij deel uitmaken, eigen te maken. Het is van belang dat kinderen leren om op een passende manier met andere kinderen en volwassenen om te gaan. De BSO wordt gezien als een aanvulling op de eigen gezinssituatie. Hier kan een kind in aanraking komen met andere aspecten en de diversiteit van onze samenleving. Het gedrag van andere volwassenen (en dus ook van de pedagogisch medewerkers) speelt een belangrijke rol bij de morele ontwikkeling van kinderen. Door de reacties van anderen ervaren kinderen de grenzen van goed of slecht, van anders, van mogen en moeten.

Onze belangrijkste normen en waarden op BSO Groeien Doe Je Samen! zijn:

- Respect
- Veiligheid
- Verantwoordelijkheid

Wij bieden de kinderen o.a. op de volgende manieren kans om zich waarden en normen eigen te maken:

- Een kind leert respect voor anderen en zijn omgeving te hebben als het zelf met respect behandeld wordt. Dit willen wij proberen te bereiken door ons te verplaatsen in het gedrag van het kind en door duidelijk met het kind te praten over zijn gedrag. Op deze manier voelt een kind zich serieus genomen en gerespecteerd.
- We geven als pedagogisch medewerkers zoveel mogelijk het goede voorbeeld. Dit betekent dat de pedagogisch medewerkers ook met respect met elkaar omgaan, en met de kinderen. Hierbij hanteren we normaal taalgebruik en houden we ons aan de regels die gezamenlijk afgesproken zijn. De kinderen stimuleren we om zich te houden aan de (huis-)regels en dat ze aardig tegen elkaar en de pedagogisch medewerkers doen (dus niet schelden, slaan, schoppen e.d.).
- Ook in het spel gelden bepaalde regels: als je samen ergens aan begint, maak je het samen af en samen opruimen als je samen gespeeld hebt.
- Naast respect voor anderen vinden wij het belangrijk dat kinderen leren omgaan met materialen en de omgeving (wereld) om ons heen. Van de kinderen wordt verwacht dat ze voorzichtig omgaan met het speelgoed van de BSO of van de andere kinderen en dat ze met respect omgaan met knutselwerken van andere kinderen.
- Wij willen kinderen leren met zorg om te gaan met de natuur en het milieu.

Onderstaande schema bevat de gedragsverwachtingen die wij hebben op de BSO.

Gedragsverwachtingen voor:	Veiligheid	Respect	Verantwoordelijkheid
Materialen	Ik houd materialen op de juiste wijze vast Ik loop rustig	Ik deel materialen met anderen	Ik gebruik het materiaal waarvoor het bedoeld is Ik leg de materialen netjes terug

Spelen	Ik gooi niet met speelgoed	Ik deel speelgoed met anderen Ik sluit niemand buiten	Ik gebruik het speelgoed waarvoor het bedoeld is Ik ruim het speelgoed op waar het hoort
Eten en drinken	Ik zit op mijn stoel	Ik eet en drink netjes Ik ben rustig	Ik ruim mijn spullen op Ik was mijn handen voor het eten
Time-out	Ik zit rustig op de afgesproken plek	Ik word rustig	Ik houd mij aan de gemaakte afspraken
Keuken	Ik gebruik alleen de elektrische apparaten onder begeleiding Keukengerei gebruik ik alleen voor kookactiviteiten	Ik help een ander als dit nodig is	Ik ruim mijn spullen op
Computergebruik	Ik vraag toestemming om de computer te gebruiken Ik teken het computergebruik formulier	Ik speel rustig alleen of met een gekozen vriendje	Ik gebruik controllers ed. waarvoor het bedoeld is Ik stop met de computer als de wekker gaat
Buitenspelen	Ik geef de ander de ruimte om te spelen	Ik stop als de ander dat zegt	Ik gebruik het materiaal waarvoor het bedoeld is
Hal	Ik doe niet de voordeur open van de school/BSO	Ik mag zelfstandig naar huis; ik zeg eerst de pedagogisch medewerker gedag	Ik meld het bij de pedagogisch medewerker zodra er iemand voor de deur staat
Toilet	Ik loop rustig van en naar de wc		Ik gebruik het toilet waarvoor het bedoeld is Ik was mijn handen voor het eten en na het toiletbezoek
Niezen en hoesten	Ik nies en hoest met mijn hand voor mijn mond	Ik nies en hoest niet in het gezicht van een ander	Ik pak een zakdoek en was mijn handen
Gymzaal	Ik klim en klauter niet op de speeltoestellen	Ik stop als de ander dat zegt	Ik gebruik het materiaal waarvoor het bedoeld is
Kapstok	Ik hang mijn jas en tas aan mijn eigen kapstok	Ik zit niet aan de spullen van een ander	Ik houd mijn eigen spullen op de juiste plek

2.5 WAARNEMEN VAN DE ONTWIKKELING

2.5.1 OBSERVEREN, OUDERGESPREKKEN EN OMGAAN MET BIJZONDERHEDEN

De pedagogisch medewerkers hebben te allen tijde een observerende houding. Daarnaast worden er gestructureerd observaties uitgevoerd, om het welbevinden en de ontwikkeling van kinderen in kaart te brengen. Deze observaties worden uitgevoerd in de maand mei en november. Deze observaties vormen de basis voor de oudergesprekken, die in dezelfde maanden plaatsvinden. Indien ouders geen behoefte hebben aan een oudergesprek, kunnen zij dit aangeven. Ook als er behoefte is aan meer oudergesprekken. De bevindingen vanuit de observaties kunnen de pedagogisch medewerkers gebruiken om kinderen extra ondersteuning te bieden op de groep.

Het is mogelijk dat we opvallend gedrag signaleren, wanneer dit het geval is zal dit met u als ouder worden besproken. Mogelijk is er een verklaring voor het gedrag of zijn er al stappen ondernomen. Wanneer er geen verklaring is voor het opvallende gedrag van uw kind, blijft de pedagogisch medewerker het kind volgen in zijn of haar ontwikkeling en worden de eerdere observaties nog een keer doorgelezen door de pedagogisch medewerker. Nadat de signalen en gedragingen duidelijk in beeld zijn gebracht door middel van observaties kan de pedagogisch medewerker ervoor kiezen om naast advies te vragen van de leidinggevende ook anoniem advies te vragen van een externe organisatie zoals De Banjaard/De Jutters, de huisarts van het desbetreffende kind of De Zorgboerderij. Zij kunnen eventueel handvatten bieden en adviseren in het bespreekbaar maken van het opvallende gedrag. Hierna zal de pedagogisch medewerker een gesprek met u als ouder aangaan waarin de zorgen omtrent de ontwikkeling van uw kind besproken wordt en gezamenlijk gewerkt aan een plan van aanpak kan worden gewerkt. Uw kind ontvangt extra ondersteuning op dat gebied waarin hij of zij het nodig heeft. Dit kan door de pedagogisch medewerkers op de groep én door u als ouder zelf thuis uitgevoerd worden. Als het plan van aanpak niet het gewenste effect heeft, kan er eventueel voor uw kind gekeken worden naar extra hulpverlening/ondersteuning. Wij beoordelen dit samen met u en begeleiden u naar de juiste instanties. Na uw schriftelijke toestemming leggen wij het eerste contact met de desbetreffende instantie. De verwijzing gebeurt ten alle tijden in overleg met de ouders. Voor meer informatie hierover, kunt u contact opnemen met de directie van BSO Groeien Doe Je Samen!

Wanneer pedagogisch medewerkers bijzonderheden in de ontwikkeling signaleren, stellen zij de pedagogisch coach hiervan op de hoogte. Zo kan het verloop van het doorlopen van het stappenplan worden gevolgd en gemonitord en waar nodig ondersteuning worden geboden in bijvoorbeeld het observeren van het betreffende kind, het laagdrempelig bespreken van de signalen met de ouders, het voeren van het oudergesprek, het opstellen van een plan van aanpak en het inschakelen van of doorverwijzen naar professionele hulp.

Toerusting en ondersteuning pedagogisch medewerkers:

BSO Groeien Doe Je Samen! werkt samen met een pedagogisch coach. Eén keer per jaar organiseert zij een intervisie, waarbij opvoedkundige en pedagogisch vragen met betrekking tot opvallend gedrag, ontwikkelingsproblematiek en andere pedagogische vraagstukken met betrekking tot de begeleiding kunnen worden gesteld. Gedurende deze intervisie wordt er tevens gekeken naar alle kinderen met opvallend gedrag. Gedurende het jaar komt de pedagogisch coach bijna maandelijks langs en hebben de pedagogisch medewerkers de mogelijkheid om vragen te stellen en krijgen zij indien nodig extra begeleiding. Met de bijscholing krijgen de medewerkers de kans om de kennis te vergroten en op te frissen. Tevens blijven pedagogisch medewerkers actief bezig met de ontwikkelingspedagogiek van het kind waardoor zij beter en adequater kunnen reageren op signalen van kinderen. Er wordt voor elk jaar een jaarplanning opgesteld waarbij er wordt gekozen welke opleidingen, cursussen en of workshops de pedagogisch medewerkers het betreffende jaar zullen volgen. Op locatie is meer informatie aanwezig over de scholingsjaarplanning.

HOOFDSTUK 3: PRAKTISCHE INFORMATIE

3.1 STAMGROEPEN

In de wet- en regelgeving staat vermeld dat een kind in de dagopvang en de buitenschoolse opvang in één vaste groep kinderen geplaatst wordt. Voor de dagopvang wordt deze groep kinderen een 'stamgroep' genoemd. Groeien Doe Je Samen! werkt met één stamgroep, van maximaal 8 á 10 kinderen. Op deze groep staat één pedagogisch medewerker. Het daadwerkelijk aantal kinderen hangt af van de mate van problematiek van de kinderen. Er wordt altijd zorgvuldig nagedacht over de samenstelling van de groep (en het aantal kinderen), omdat we bij BSO Groeien Doe Je Samen! voor elk kind voldoende aandacht willen en kunnen hebben.

Groep:	Leeftijd kinderen	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten
BSO Zilver	4 tot 13 jaar	22	2
BSO Goud	4 tot 13 jaar	11	1

3.1.2 VERLATEN VAN DE STAMGROEP

Het is mogelijk voor de kinderen om de stamgroep te verlaten voor een activiteit. Bij BSO Groeien Doe Je Samen! erkennen wij een aantal situaties waarin de kinderen de stamgroep kunnen verlaten:

1. Tijdens buitenspelen. Buitenspelen is een heerlijke activiteit voor de kinderen, ze kunnen rennen, ontdekken en hun energie kwijt. Groeien Doe Je Samen! maakt gebruik van de buitenspeelplaats van de school. Als we gaan buitenspelen is er de mogelijkheid om met de gehele groep naar buiten te gaan. Daarnaast is er de mogelijkheid om voor kinderen die hier aan toe zijn zelfstandig buiten te spelen. De speelplaats is op het binnenplein van de school gevestigd en is daarom veilig en afgesloten. Daarnaast is er vanuit de verschillende klassen en de BSO zicht op de buitenspeelplaats. Ouders zijn er van op de hoogte wanneer kinderen zelfstandig buiten spelen.
2. Uitstapjes. Om de wereld in het echt te ontdekken is het goed om ook uitstapjes te ondernemen. Dit kunnen wandelingen zijn in de buurt zijn, of met z'n alle naar de ballenbak tot een uitstapje naar de vogelkelder of Plaswijk park. Een vooropstaand feit is dat uitstapjes ten alle tijden veilig moeten plaatsvinden. Zo wordt er ten alle tijden voldaan aan het BKR en krijgen de kinderen een bandje om met hierop informatie mochten zij de groep kwijtraken. Voordat we op de locatie van het uitstapje komen, zorgen de pedagogisch medewerkers er altijd voor dat de kinderen precies weten wat er gaat gebeuren, wat er van hen verwacht wordt en wat zij kunnen doen mochten ze de groep kwijtraken. Andere manieren waarop wij zorgen dat uitstapjes soepel verlopen is door vooraf kaartjes te bestellen en een rustige plek te zoeken waar er gegeten kan worden met de kinderen. Tijdens de uitstapjes werken we volgens het beleid veiligheid en gezondheid.
3. Spelen in de gymzaal. De kinderen vinden het heerlijk om te kunnen klimmen en klauteren in de gymzaal. Groeien Doe Je Samen! maakt gebruik van de gymzaal binnen de school. Indien er een externe sportactiviteit plaatsvindt kleden de kinderen zich om in de kleedkamer die gevestigd is binnen de school. Als er alleen met de BSO kinderen en de pedagogisch medewerker gespeeld gaat worden in de gymzaal, hoeven de kinderen zich niet om te kleden, maar deze mogelijkheid is er wel als zij dit willen. Ook dan kunnen zij zich in de kleedkamer binnen de school omkleden. Daarna gaat de gehele groep de

gymzaal binnen en is er of een gerichte activiteit die wordt uitgevoerd binnen de gymzaal, of er is de mogelijkheid tot vrij spel. De pedagogisch medewerkers spelen samen met de kinderen in de gymzaal.

3.2 DAGINDELING

3.2.1 DAGINDELING

Dagindeling BSO tijdens schooldagen:

- Bij binnenkomst vanaf 14:45 uur wassen de kinderen hun handen, kijken ze naar de pictogrammen om te zien wat er op de planning staat voor die dag en dan gaan ze aan tafel om iets te eten en te drinken,
- Na het eet- en drinkmoment wordt er een activiteit aangeboden, gaan we buitenspelen of is er de mogelijkheid tot vrij spel,
- Om 16:00/16:30 uur eten en drinken we weer wat met de kinderen,
- Na het eet- en drinkmoment wordt er een activiteit aangeboden, of is er de mogelijkheid tot vrij spel,
- Vanaf 16:00 uur kunnen de kinderen worden opgehaald. Eventueel gaan er kinderen zelfstandig naar huis als hiervoor schriftelijke toestemming voor is,
- Om 18:30 uur sluit de BSO.

Dagindeling BSO tijdens vakantie/studiedagen:

- 07:30 uur zijn wij open, kinderen worden gebracht of komen als hiervoor schriftelijke toestemming voor is zelfstandig naar de BSO,
- 09:30 uur eten/ drinken, activiteiten worden aangeboden, eigen inbreng van kinderen, of een lekker luiermomentje,
- 12:00 uur lunchen, activiteiten worden aangeboden, eigen inbreng kinderen, of een lekker luiermomentje,
- 15:30 uur eten/ drinken,
- Vanaf 16:00 uur begint het ophalen. Kinderen gaan zelfstandig naar huis als hiervoor schriftelijke toestemming voor is.
- Van 16:00 uur tot 18:00 uur mogen de kinderen vrij spelen.
- 18:30 sluiten wij.

3.3 DIENSTEN, EXTRA DAGEN EN RUILDAGEN

Soms is het ruilen van een dag prettig omdat dit u beter uitkomt. Ook kunt een extra dag afnemen bijvoorbeeld bij een cursus of als u bijvoorbeeld extra moet werken. Wij bieden deze service aan. Ouders kunnen een extra dag of ruildag aanvragen via KOVnet en kan worden ingezet indien het BKR niet overschreden wordt en er geen extra beroepskracht hoeft worden ingezet. De ouders ontvangen van de leidinggevende via KOVnet akkoord. Omdat BSO Groeien Doe Je Samen! Een kleinschalige BSO is kunnen extra dagen en ruildagen in veel gevallen op de dag zelf aangevraagd worden. Ruildagen kunnen binnen het jaar ingezet worden.

Bij BSO Groeien Doe Je Samen! Bieden wij verschillende soorten contracten:

- 52 weken contract
- 49 weken contract
- 40 weken contract
- Vakantiecontract

3.4 OPENINGSTIJDEN EN SLUITINGSDAGEN

BSO Groeien Doe Je Samen! biedt kinderopvang voor kinderen van 4 tot 13 jaar. Wij zijn geopend

vanaf 14:45 tot 18:30 uur op alle schooldagen, behalve woensdag dan zijn wij gesloten. Tijdens vakantie- en studiedagen zijn we vanaf 07:30 tot 18:30 uur geopend.

BSO Groeien Doe Je Samen! is gesloten op de volgende dagen:

- Nieuwjaarsdag
- 1ste en 2de Paasdag
- Koningsdag
- Bevrijdingsdag (1x in de vijf jaar 2020, 2025 etc.)
- Hemelvaartsdag
- 1ste en 2de Pinksterdag
- 1ste en 2de Kerstdag

*Kerstavond en oudejaarsdag zijn wij geopend tot 18:30 uur.

3.5 OUDERCOMMISSIE

De Wet kinderopvang geeft ouders het recht de kinderopvang te beïnvloeden op belangrijke beleidsonderwerpen. Hiervoor is er een oudercommissie: zij mogen gevraagd en ongevraagd advies geven over diverse onderwerpen binnen Groeien Doe Je Samen! Op kinderopvangcentra waar het samenstellen van een oudercommissie door te weinig leden niet tot stand komt kan er gebruik worden gemaakt van een alternatieve vorm van ouderraadpleging. Dit is alleen mogelijk op locaties met minder dan 50 kindplaatsen. Groeien Doe Je Samen! heeft – en houdt zich hier ook aan – een inspanningsverplichting om er voor te zorgen dat er een volwaardige OC actief is. Momenteel is het nog niet gelukt een O.C te vormen en om deze reden is er besloten om te werken met de ouderraadpleging. Bij Groeien Doe Je Samen! houdt dit in dat wij ouders maandelijks informeren via een nieuwsbrief over de wijzigingen en daarnaast vragen wij de ouders om advies over eventuele wijzigingen.

3.6 KLACHTEN

In het kader van de wet kinderopvang is er een interne klachtenregeling opgesteld voor BSO Groeien Doe Je Samen! Ondanks de goede zorgen en de hoge kwaliteit die Groeien Doe Je Samen! nastreeft kan er in de samenwerking tussen ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers een klacht ontstaan. Groeien Doe Je Samen! neemt klachten serieus en ziet de klacht als een moment om van te leren en te groeien. Om op deze wijze de kwaliteit van de BSO nog verder te verhogen.

Groeien Doe Je Samen! onderscheidt twee soorten officiële klachtenregelingen:

- **Interne klachtenregeling:** Bij voorkeur maken ouders/ verzorgers een klacht eerst bespreekbaar bij de directe betrokkenen. Mocht dit niet leiden tot een bevredigende oplossing dan kan er een officiële klacht worden ingediend. Deze officiële klacht dient schriftelijk kenbaar gemaakt te worden bij de leidinggevende. De leidinggevende zal de klacht in behandeling nemen, mocht de klacht een vermoeden van kindermishandeling betreffen dan treedt de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling in werking. De interne klachtenprocedure wordt daarmee afgesloten. Nadat de klacht in behandeling is genomen zal de leidinggevende contact opnemen met de betrokkene en eventueel de oudercommissie bij de klachtenprocedure betrekken. Binnen ten minste 6 weken na het indienen van de klacht, zal een schriftelijke en gemotiveerde oordeel, inclusief concrete termijnen waarbinnen eventuele maatregelen zullen worden gerealiseerd, verstuurd worden naar de ouder. Voor meer informatie over de interne klachtenregeling kunt u kijken in de interne klachtenregeling die op locatie inzichtelijk is.
- **Externe klachtenregeling:** Mocht de interne klachtafhandeling niet leiden tot een bevredigende oplossing dan staat ouders de weg vrij naar informatie, advies en

mediation bij de geschillencommissie, gevestigd in Den Haag. Of het aanmelden van het geschil bij de Geschillencommissie www.degeschillencommissie.nl.

In sommige gevallen is het van belang de klacht rechtstreeks in te dienen bij de Geschillencommissie:

- De BSO niet binnen 6 weken heeft gereageerd op de schriftelijke klacht.
- De ouders en de BSO het niet binnen 6 weken eens zijn geworden over de afhandeling van een klacht.
- De BSO geen adequate klachtenregeling heeft.

In uitzondering op het bovenstaande mogen ouders meteen een geschil indienen bij de Geschillencommissie Kinderopvang als in redelijkheid niet van ouders kan worden verlangd dat zij onder de gegeven omstandigheden een klacht indienen bij de kinderopvangorganisatie. Dit kan bijvoorbeeld zijn bij klachten over intimidatie of wanneer ouders bang zijn dat het voorleggen van hun klacht vervelende consequenties kan hebben. De Geschillencommissie beoordeelt in individuele gevallen of aan de voorwaarden hiervoor wordt voldaan.

HOOFDSTUK 4: WET KINDEROPVANG

4.1 DRIE UURS REGELING

Op een aantal vastgestelde momenten op de dag mag er worden afgeweken van het beroepskracht kind ratio. Dit betekent dat er tijdelijk minder pedagogisch medewerkers ingezet mogen worden waarbij in ieder geval minimaal de helft van het aantal benodigde pedagogisch medewerkers aanwezig dient te zijn. Bij een openingstijd van 10 uur of langer mag er maximaal drie uur worden afgeweken van het BKR, de zogeheten drie uurs regeling. Gedurende schooldagen geldt er een half uurs regeling (BSO).

De regeling treedt in werking zodra een pedagogisch medewerker meer dan het toegestane aantal kinderen in haar eentje opvangt. In de kind planning wordt bijgehouden wanneer kinderen binnenkomen en wanneer zij naar huis gaan, hierdoor wordt inzichtelijk gemaakt wanneer er van het BKR wordt afgeweken.

Op het moment dat de drie uurs regeling of half uurs regeling in werking is getreden en er slechts één pedagogisch medewerker op de BSO is, dient er altijd een achterwacht beschikbaar te zijn in geval van calamiteiten. Omdat de BSO zich in een school bevindt, is er ten alle tijden een tweede volwassene in het pand aanwezig.

Tijdens onderstaande tijden op schooldagen wordt er afgeweken van de BKR, buiten deze tijden wordt er niet afgeweken van het BKR. De kinderopvang is op schooldagen geopend van 14:45 -18.30.

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag	X	X	18:00 – 18:30
Dinsdag	X	X	18:00 – 18:30
Woensdag	X	X	18:00 – 18:30
Donderdag	X	X	18:00 – 18:30
Vrijdag	x	X	18:00 – 18:30

Tijdens onderstaande tijden op vakantie- en studiedagen wordt er afgeweken van de BKR, buiten deze tijden wordt er niet afgeweken van het BKR. De kinderopvang is op vakantie- en studiedagen geopend van 07:30 -18.30.

Dag	Afwijken ochtend	Afwijken middag	Afwijken avond
Maandag	07:30 – 08:00	13:00 – 15:00	18:00 – 18:30
Dinsdag	07:30 – 08:00	13:00 – 15:00	18:00 – 18:30
Woensdag	07:30 – 08:00	13:00 – 15:00	18:00 – 18:30
Donderdag	07:30 – 08:00	13:00 – 15:00	18:00 – 18:30
Vrijdag	07:30 – 08:00	13:00 – 15:00	18:00 – 18:30

De drie uurs/half uurs regeling wordt ieder drie maanden geëvalueerd en indien nodig (in overleg met de O.C) aangepast. Indien de regeling wordt aangepast worden ouders ten alle tijden doormiddel van een nieuwsbrief op de hoogte gesteld van de vernieuwde regeling. Als blijkt dat we meer dan drie uur/half uur af gaan wijken volgens de BKR op een dag (incl. de pauzes), wordt het rooster incidenteel of structureel aangepast, naar gelang de situatie.

4.2 INZET STAGIAIRES EN VRIJWILLIGERS

4.2.1 STAGIAIRES:

Door leerlingen binnen onze buitenschoolse opvang op te leiden, denken wij het aanbod en de kwaliteit van toekomstige beroepskrachten te vergroten. Goede stageplekken zijn een belangrijke manier om studenten voor te bereiden op hun toekomstige taak in het werkveld. Als een leerling zijn of haar stage heeft volbracht, kunnen wij goed inschatten of deze leerling in de toekomst als beroepskracht binnen onze buitenschoolse opvang inzetbaar zou zijn. Wij vinden dit de beste graadmeter bij het afronden van een stage. Stagiaires mogen dan ook altijd solliciteren bij een evt. vacature. Stagiaires zorgen bovendien voor een frisse wind binnen de organisatie; door vragen te stellen brengen ze vanzelfsprekendheden aan het licht. Door uitleg te geven over procedures en regelgeving, blijven we hier zelf ook scherp op. Dit is te zien als taakverrijking van de begeleider. Tot slot nemen stagiaires, ondanks dat zij boventalig zijn, werk uit handen van de overige medewerkers. Daardoor houden zij meer tijd over voor andere taken, die de kwaliteit van onze buitenschoolse opvang ten goede kan komen. Bijkomstig voordeel van het aanbieden van stageplaatsen is dat de naamsbekendheid van onze organisatie vergroot wordt. De stagiaire is bij ons om zichzelf verder te ontwikkelen als pedagogisch medewerkers. De taken die een stagiaire kan uitvoeren:

De stagiaire is bij ons om zichzelf verder te ontwikkelen als pedagogisch medewerkers. De taken die een stagiaire kan uitvoeren:

Alle leerjaren

- Pedagogisch medewerker ondersteunen tijdens activiteiten
- Activiteit aanbieden met ondersteuning van de pedagogisch medewerker
- Begeleiden van ontwikkeling
- Observeren van kinderen (in samenwerking met de mentor van het kind)
- Begeleiden tijdens eet en drink momenten
- Uitvoeren van huishoudelijke taken
- Begeleiden van kinderen tijdens vrij spel momenten

Laatste leerjaar

Indien de stagiaire in het laatste leerjaar zit en indien zij boven de 18 jaar is mag zij onderstaande extra werkzaamheden uitvoeren

- Aanbieden van een activiteit
- Deelnemen aan oudergesprekken
- Overdracht aan ouder geven aan het einde van de dag

De taken van de stagiaires verschillen per "soort" stagiaire, leerjaar en opleiding. Zo worden er twee soorten stagiaires onderscheiden:

BBL-stagiaires en derde leerweg studenten: een BBL stagiaire of derde leerweg student volgt een werken-en leren opleiding. Een Derde-Leerweg opleiding kent geen vaste uren zoals een BBL of BOL stage, hierdoor is het dus flexibel en zeer geschikt voor mensen met andere bezigheden (baan, gezin). Derde-leerweg opleidingen vallen net als andere mbo-opleidingen onder de Wet Educatie beroepsonderwijs en voldoet dus aan dezelfde strenge kwaliteitseisen. Bij deze vormen van opleidingen mag de stagiaire worden ingezet als een formatieve pedagogisch medewerker. Afhankelijk van de fase van haar opleiding, toets uitslagen en beoordeling van de praktijkbegeleider, is deze inzetbaarheid van 0 tot 100%. De BBL of derde leerweg student heeft een arbeidscontract bij kinderopvang Groeien Doe Je Samen! BBL studenten of derde leerweg studenten van de BSO hebben een arbeidscontract van minimaal 12 uur en studenten van het kinderdagverblijf van minimaal 20 uur. Indien een BBL-stagiaire of derde leerweg student formatief wordt ingezet zal er ten alle

tijden een inzetbaarheid verslag worden opgesteld waarin is beschreven voor hoeveel procent de stagiaire formatief ingezet kan worden alsmede de reden van deze conclusie.

Bol- stagiaires: Naast BBL-studenten kunnen er tevens BOL-studenten stagelopen bij Groeien Doe Je Samen! Zij volgen een beroeps opleidende leerweg, waarbij zij stagelopen. Deze stagiaires staan boventallig ingezet, dit betekent dat zij niet de eindverantwoordelijke zijn voor het welzijn van de kinderen. Onder bepaalde omstandigheden kan besloten worden een BOL-student formatief in te zetten. Dit gebeurt alleen als de BOL-student capabel genoeg is om als volwaardige pedagogisch medewerker ingezet te worden. Mocht er worden besloten om een BOL-student als formatieve pedagogisch medewerker in te zetten dan wordt er te allen tijde een inzetbaarheid verslag opgesteld. Daarnaast mag een BOL-stagiaire alleen worden ingezet onder de volgende voorwaarden:

- o Een bol student mag alleen ingezet worden tijdens ziekte van een pedagogisch medewerkers of tijdens schoolvakanties van de student.
- o De bol student mag nooit alleen op de groep staan behalve tijdens pauzes.
- o De bol student mag niet worden ingezet tijdens het eerste leerjaar.
- o De bol student kan alleen worden ingezet op de eigen stage locatie (KDV of BSO).

Bij kinderopvang Groeien Doe Je Samen! houden wij ons aan onderstaand richtlijnen zoals vastgesteld in de cao-kinderopvang met betrekking tot derde leerweg studenten en BBL-stagiaires:

Inzetbaarheid en salariering studenten mbo en HBO Opleidingsfase	Formatieve inzetbaarheid	Wijze van vaststelling opleidingsfase	Wijze van vaststelling formatieve inzetbaarheid
Fase 1: overeenkomstig eerste leerjaar SPW-3/ SPW-4	Oplopend van 0 naar 100%	* Conform de leerjaren en voortgang ingeval van een normatieve opleidingsduur van 3 jaar; * In geval van een andere opleidingsduur worden de fase en ingangsdatum ervan bepaald op basis van informatie van de opleiding.	De werkgever stelt de formatieve inzetbaarheid in fase 1 en fase 2 vast op basis van informatie van de opleidings- en praktijkbegeleider en legt deze schriftelijk vast.
Fase 2: overeenkomstig tweede leerjaar SPW-3/ SPW-4			
Fase 3: overeenkomstig derde leerjaar SPW-3/ SPW-4	100%		
Fase 4: Diploma SPW-3 of Vierde jaar SPW-4	100%	Nvt	Nvt

BSO Groeien Doe Je Samen! zorgt voor de dagelijkse begeleiding en opleiding van de

student op de werkvloer. Manou Pardon is de praktijkopleider. Er is een dagelijkse evaluatie met de stagiaires. In dit gesprek wordt over het functioneren van de stagiaires gesproken, waar de stagiaire nog in kan groeien, alsmede waar de stagiaire zelf nog in wil groeien. Indien de stagiaire goed functioneert kan er gekozen worden om deze evaluaties minder vaak te voeren, bijvoorbeeld om de dag of één keer per week. Daarnaast voeren wij één keer in de 2 weken (afhankelijk van de stagiaires) een gesprek over de te maken schoolopdrachten. Periodiek (afhankelijk van de opleidingsinstelling) is er een gesprek tussen de pedagogisch medewerker en de stagebegeleider van school omtrent de ontwikkeling van de stagiaire. De pedagogisch medewerker kan ondersteuning bij de begeleiding van de stagiaire vragen indien de gesprekken stroef verlopen of er bijvoorbeeld over disfunctioneren gesproken moet worden.

BSO Groeien Doe Je Samen! werkt met vrijwilligers. Op de groep dient deze als hulpkracht, maar ontvangt daarvoor geen vergoeding. Vrijwilligers dragen nooit de verantwoordelijkheid voor de kinderen, deze ligt ten alle tijden bij de pedagogisch medewerkers. Vrijwilligers worden daarom altijd boventallig ingezet en worden niet meegenomen in de beroepskracht kind ratio. Wel worden zij gekoppeld in het personenregister. De werkzaamheden van een vrijwilliger zijn bijvoorbeeld het doen van spelletjes met kinderen, helpen bij creatieve activiteiten, klusjes in en rondom de locatie, helpen bij activiteiten, ondersteunen bij een uitstapje of ondersteunen in de dagelijkse werkzaamheden.

4.3 PERSONEEL EN ONDERSTEUNING ANDERE VOLWASSENEN

4.3.1 PEDAGOGISCH MEDEWERKERS

Bij calamiteiten, ziekte en/of afwezigheid bij een van de pedagogisch medewerkers maken wij gebruik van een vast netwerk van pedagogisch medewerkers die wij kunnen inzetten. Alle pedagogisch medewerkers hebben een diploma conform CAO kinderopvang. Iedereen die binnen BSO Groeien Doe Je Samen! werkt heeft een actieve koppeling binnen het personen register kinderopvang.

4.3.2 PEDAGOGISCH BELEIDSMEDEWERKER EN COACH

BSO Groeien Doe Je Samen! acht het van groot belang dat er sprake is van een goede pedagogisch kwaliteit binnen de kinderopvang en werkt om deze reden met een pedagogisch coach/beleidsmedewerker, die verantwoordelijk is voor de begeleiding van de pedagogisch medewerkers. De pedagogisch coach/beleidsmedewerker is gediplomeerd conform CAO kinderopvang. Om de pedagogische kwaliteit bij BSO Groeien Doe Je Samen! te kunnen waarborgen, bezoekt de pedagogisch coach (bijna) maandelijks BSO Groeien Doe Je Samen!. De pedagogisch coach kijkt mee op verschillende fronten van de pedagogisch kwaliteit. Zo wordt er aandacht besteedt aan het in kaart brengen en monitoren van het pedagogisch handelen door middel van (video)observaties en POP gesprekken en het aanbieden van workshops die aansluiten op de inzichten uit de observaties. Daarnaast is er aandacht voor de zorg- en opvoedvragen die onder de pedagogisch medewerkers spelen binnen een intervisiebijeenkomst en wordt de kwaliteit van de leefomgeving en de mate van ontwikkelingsstimulering in kaart gebracht.

4.3.3 LEIDINGGEVENDE

De leidinggevende geeft leiding aan de pedagogisch medewerkers op de groep en eventueel stagiaires. Zij dragen zorg voor de dagelijkse opvang, ontwikkeling en verzorging van de kinderen bij BSO Groeien Doe Je Samen! De leidinggevende zorgt ervoor dat het beleid wordt uitgevoerd op de werkvloer en monitort in samenwerking

met de coach de uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden van de pedagogisch medewerkers. De leidinggevende houdt periodiek kindbesprekingen en werkbeprekingen. Daarnaast draait de leidinggevende zo nu en dan nog mee op de groep. Hierdoor kent zij de ouders, de pedagogisch medewerkers en de kinderen goed. De leidinggevende is het eerste aanspreekpunt als het gaat om inhoudelijke vragen over de opvang en om klachten.

4.4 BEROEPSKRACHT KIND RATIO

De Pedagogisch medewerker-Kind-Ratio betreft de verhouding tussen het aantal PM'ers dat ten minste ingezet moet worden bij een bepaald aantal gelijktijdig aanwezige kinderen in een bepaalde leeftijdsgroep. Deze ratio is vastgelegd in de Regeling kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen.

Voor het bepalen van de PKR maken wij altijd gebruik van de online rekentool (<http://1ratio.nl>). Aan de hand hiervan wordt een dienstrooster opgesteld, zodat er altijd voldoende pedagogisch medewerker op de groep aanwezig zijn.

Bij een volledige bezetting ziet het beroepskracht kind ratio er als volgt uit bij BSO Groeien Doe Je Samen!

Groep:	Maximum aantal kinderen	Aantal beroepskrachten
BSO	22	2

4.5 BELEID VEILIGHEID EN GEZONDHEID

Veiligheid en hygiëne is zeer belangrijk binnen de kinderopvang. Kinderen moeten veilig en hygiënisch hun tijd kunnen doorbrengen, zonder groot gevaar te lopen op ongelukken, ziektes of ander letsel ten gevolge van een onveilige en onhygiënische kinderopvangorganisatie. Om de veiligheid en gezondheid van de kinderen te waarborgen, wordt er gewerkt met een beleid veiligheid en gezondheid, waarin richtlijnen zijn opgenomen hoe er zorg wordt gedragen voor een veilige en gezonde kinderopvang. Wij vinden het hierbij van belang dat kinderen zelf leren omgaan met kleine risico's en gedragsregels aanleren om kans op ongevallen te minimaliseren. Voor sommige risico's is het maken van gedragsregels met kinderen niet voldoende om het risico te minimaliseren, bij deze risico's zijn er werkafspraken met de pedagogisch medewerkers gemaakt en indien nodig aanpassingen in het pand gemaakt. Meer informatie over de werkwijze omtrent veiligheid en gezondheid kunt u vinden op de locatie.

4.5.1 ACHTERWACHTREGELING

Indien er slechts één pedagogisch medewerker wordt ingezet in overeenstemming met het BKR, dient er ten alle tijden een achterwacht beschikbaar te zijn. Deze persoon moet bij calamiteiten binnen 15 minuten bij de kinderopvang kunnen zijn. Deze persoon is tijdens de opvangtijden waarbij een pedagogisch medewerker alleen staat, altijd telefonisch bereikbaar.